

Welkom bij de Assemblee Scheldeland Industriecultuur

Wifi: publiek
Login:
bezoeker@industriemuseum
Paswoord: Industrie123

1

13u30 - Verwelkoming door **Carina Van Cauter**, gouverneur Oost-Vlaanderen en voorzitter van de Scheldemondraad, en **Hilde Langeroot**, conservator van het Industriemuseum Gent

13u45 - [Presentatie **Marc Kocken**, Lead Partner Netwerk Scheldeland IndustrieCultuur: stand van zaken en perspectief](#)

14u05 - [Presentatie **Joeri Januarius**, Project Partner Netwerk Scheldeland IndustrieCultuur: de Europese dimensie](#)

14u35 - pauze

2

14u55 - [Presentatie Hildebrand de Boer, Project Partner Netwerk ScheldeLand IndustrieCultuur: assemblee van het netwerk in Zeeland en Vlaanderen](#)

15u15 - [Presentatie Hilde Langeroot, conservator Industriemuseum, Ankerpunt ERIH en Netwerk ScheldeLand IndustrieCultuur: Industriemuseum en het belang van Europese netwerken](#)

15u35 - Inleiding op het Charter ScheldeLand IndustrieCultuur door Hildebrand de Boer: samenwerking en vooruitgang

15u45 - Ondertekening van het Charter ScheldeLand IndustrieCultuur door de drie hoofdpartners van het project

16u00 - Slotwoord **Sal Cracau**, wethouder gemeente Vlissingen, cultuur, toerisme en North Sea Port

3

Erfgoed Zeeland

Samen beschermen, benutten en beleven we het erfgoed in Zeeland

4

- 2018
Idee gelanceerd met presentatie door Hildebrand de Boer tijdens een vergadering van de Werkgroep Industrieel Erfgoed Zeeland
- 2019
Gesprek met directie van het Industriemuseum en ETWIE
- 2022
Indiening subsidieaanvraag bij het Scheldemondfonds en Provincie Zeeland

Wat is er gebeurd

- Plangebied

Kanaal door Walcheren
Kanaal Gent-Terneuzen
Rivier de Leie
Kanaal Roeselare-Leie
Kanaal Bossuit-Kortrijk

7

Wat is er gebeurd

- Doelstelling

"ScheldeLand IndustrieCultuur vormt een (bezoekers)netwerk waarmee industrieel erfgoed en actuele innovatieve industrieën herkenbaar worden gemaakt. Zowel het materiële 'gebouwde' erfgoed, als het immateriële 'verhaal' van mens en industriecultuur. Herkenbare samenhang ontstaat in het nu nog gefragmenteerde aanbod. Een merknaam vergroot de herkenbaarheid, en samenwerking versterkt de bestaande kwaliteiten."

- Uitvoeren acties op

A. Netwerk (6), B. Verbindingen/routes (2), C. Informatie (4) en D. Vieren (3)

8

Wat is er gebeurd

- Voorbeeld
A.1 - Inventarisatie bestanddelen van het netwerk (Ankerpunten, Rustpunten, Ambassadeurs van de Industriecultuur)
- **23 potentiële Ankerpunten** nabij de blauwe verbindingen waarvan 8 in Zeeland, 6 in Oost-Vlaanderen en 9 in West-Vlaanderen zijn gelegen (daarbuiten nog eens 47 in totaal)
- **22 potentiële Rustpunten** nabij de blauwe verbindingen waarvan 6 in Zeeland, 7 in Oost-Vlaanderen en 9 in West-Vlaanderen zijn gelegen (daarbuiten nog eens 15 in totaal)
- **21 potentiële Ambassadeurs** nabij de blauwe verbindingen waarvan 6 in Zeeland, 9 in Oost-Vlaanderen en 6 in West-Vlaanderen zijn gelegen

9

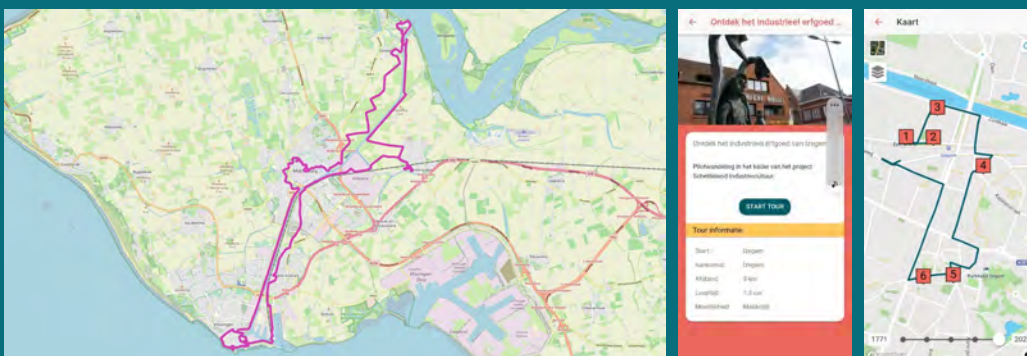

10

Wat is er gebeurd

- Voorbeeld
  - B.1 – Pilot blauwe route IndustrieCultuur Vlissingen – Middelburg – Veere
  - B.2 – Pilot Lokaal Spoorzoeknetwerk IndustrieCultuur Izegem

11

Wat is er gebeurd

- Voorbeeld
  - C.1 - website

12

Wat brengt de toekomst

- Doelstelling

"ScheldeLand IndustrieCultuur vormt een (bezoekers)**netwerk** waarmee industrieel erfgoed en actuele innovatieve industrieën herkenbaar worden gemaakt. Zowel het materiële 'gebouwde' erfgoed, als het immateriële 'verhaal' van mens en industriecultuur. Herkenbare samenhang ontstaat in het nu nog gefragmenteerde aanbod. Een **merknaam** vergroot de herkenbaarheid, en samenwerking versterkt de bestaande kwaliteiten."

- Voor 2024: sonderen wensen en verwachtingen partners bij Interreg-aanvraag en uitbouwen netwerk

13

Vragen?

Marc Kocken

06 15186878 | mhjm.kocken@erfgoedzeeland.nl

14

De Europese dimensie van SLIC

Over het belang van een sterk organisatienetwerk

SCHELDELAND
INDUSTRIECULTUUR

Industriemuseum Gent
Joeri Januarius
6/11/2023

15

Op het programma

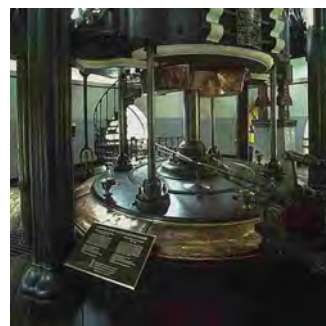
- Industrieel erfgoed: het belang van de grensoverschrijdende dimensie
- Overzicht van netwerken
- ERIH – *European Routes of Industrial Heritage*
- SLIC als onderdeel van de *Regional Routes*

16

Industriecultuur... dat is kijken over de grenzen

Versterkende inhoudelijke verbindingen: kennismigratie en -transfers

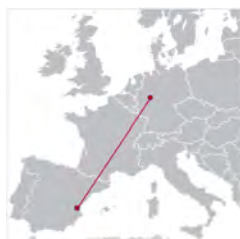
ETWIE

IM INDUSTRIE
MUSEUM

17

Industriecultuur... dat is kijken over de grenzen

Wat hebben Valencia en Hattingen met elkaar gemeen?

ETWIE

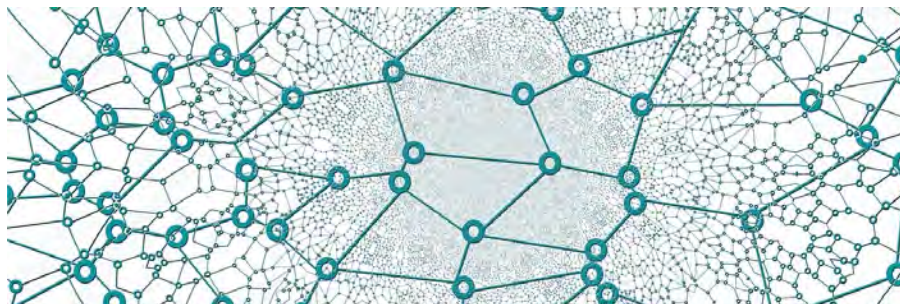
IM INDUSTRIE
MUSEUM

18

Over het belang van de grensoverschrijdende dimensie

En: in een organisatienetwerk bereik je meer dan alleen!

Alle soorten erfgoed zijn gelijk, maar sommige zijn gelijker dan anderen – G. Orwell

ETWIE

IM INDUSTRIE
MUSEUM

19

Op het programma

- Industrieel erfgoed: het belang van de grensoverschrijdende dimensie
- Overzicht van netwerken
- ERIH – *European Routes of Industrial Heritage*
- SLIC als onderdeel van de *Regional Routes*

ETWIE

IM INDUSTRIE
MUSEUM

20

21

Op het programma

- Industrieel erfgoed: het belang van de grensoverschrijdende dimensie
- Overzicht van netwerken
- ERIH – *European Routes of Industrial Heritage*
- SLIC als onderdeel van de *Regional Routes*

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

22

European Routes of Industrial Heritage

ETWIE

IM INDUSTRIE
MUSEUM

23

European Routes of Industrial Heritage

- °1999 - 2001
- Verklaring van Duisburg ligt aan de basis

The European Route of Industrial Heritage' is a project that underlines the importance of our shared industrial past. It will create accessibility to Europe's industrial heritage for the inhabitants of our nations and will help identify the locations where sustainable redevelopment has to take place.

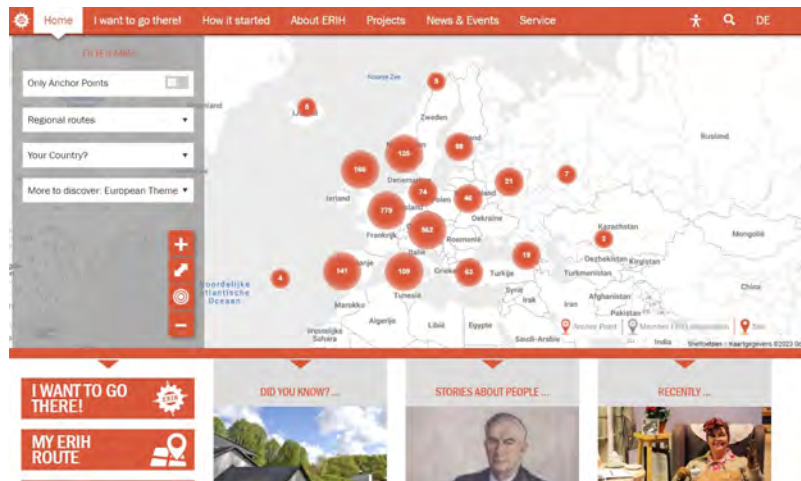
ETWIE

IM INDUSTRIE
MUSEUM

24

European Routes of Industrial Heritage

- Meer dan 300 leden (sites, musea, bedrijven) in 26 Europese landen
- Meer dan 2200 gedocumenteerde sites, musea en bedrijven in de databank
- Meer dan 20 regionale routes die industriecultuur met elkaar verbinden
- Website erih.org als uitvalsbasis: meer dan 1.1 miljoen unieke bezoekers per jaar

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

25

European Routes of Industrial Heritage

- Door de Raad van Europa erkend als *Cultural Route* sinds 2019

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

26

European Routes of Industrial Heritage

- Sterk netwerk met vertegenwoordigers

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

27

European Routes of Industrial Heritage

- Concrete ERIH-projecten voor de leden

ERIH INDUSTRIAL HERITAGE BAROMETER

Since 2016 ERIH in cooperation with the Regionalverband Ruhr carries out surveys of industrial heritage sites in Europe. All industrial heritage sites are invited to attend.

[more](#)

EXCHANGE PROGR. "TWINNING OF SITES"

The project held for ERIH members comprises the twinning of thematically similar sites to share experience and good practice and to develop skills and competences.

[more](#)

EUR ACADEMY OF INDUSTRIAL HERITAGE

Aim of the project is to attract young people to European industrial heritage as a career option. For this ERIH organises courses in cooperation with universities.

[more](#)

INDUSTRIAL HERITAGE SUMMER SCHOOL

The 14-day Summer School for students from European universities combines interdisciplinary knowledge transfer with practice-oriented project work.

[more](#)

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

28

Op het programma

- Industrieel erfgoed: het belang van de grensoverschrijdende dimensie
- Overzicht van netwerken
- ERIH – *European Routes of Industrial Heritage*
- SLIC als onderdeel van de *Regional Routes*

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

29

De moeder van alle routes

BOCHUM	Deutsches Bergbau-Museum Bochum	14
	Eisenbahnmuseum Bochum	18
	Jahrhunderthalle Bochum	19
DORTMUND	DASA Arbeitswelt Ausstellung	20
	Kokerei Hansa	24
	Zeche Zollern	26
DUISBURG	Innenhafen Duisburg	28
	Landschaftspark Duisburg-Nord	30
	Museum der Deutschen Binnenschiffahrt	34
ESSEN	Unesco-Welterbe Zollverein	36
	Villa Hügel	38
GELEENKIRCHEN	Nordsternpark	40
HAGEN	Freilichtmuseum Hagen	42
	Hohentempel	44
HAMM	Maximilianpark	46
HATTINGEN	Heinrichshütte Hattingen	48
HERTEN	Zeche Ewald	52
KAMP-LINTFORT	Zechenpark Friedrich Heinrich	54
MARL	Chemiepark Marl	56
MÜLHEIM A. D. RUHR	Aquarium Wassermuseum	58
OBERHAUSEN	Gasometer Oberhausen	60
	Peter-Behrens-Bau	64
	St. Antony Hütte	66
RECKLINGHAUSEN	Umspannwerk Recklinghausen	68
UNNA	Lindenbrauerei	70
WALTROP	Schiffhebewerk Henrichenburg	72
WITTEN	Zeche Nachtigall	74

ETWIE

INDUSTRIE
MUSEUM

30

De moeder van alle routes

- Duitse pioniers
- Route van +- 400 km
- 26 ERIH-Ankerpunten – 1500 toeristische bordjes
- Afzonderlijk bezoekercentrum vanuit Zollverein in Essen

ETWIE

**INDUSTRIE
MUSEUM**

31

Inspiratie uit Polen: Silezië

- Route met meer dan 30 monumenten
- Diverse nijverheden en thematische lijnen
- Drie talen
- Overheid – privé - bedrijven

ETWIE

**INDUSTRIE
MUSEUM**

32

Inspiratie uit Luxemburg: Minett

- Grotere focus op mijnbouw en natuur
- Route van 35 km
- Boost door *Culturele Hoofdstad*

ETWIE

IM INDUSTRIE MUSEUM

33

Laten we samen de Europese industriecultuur
vieren!

Doen jullie mee?

ETWIE

IM INDUSTRIE MUSEUM

34

35

NETWERK SCHELDELAND INDUSTRIECULTUUR

Samenwerking Zonder Grenzen

Hildebrand de Boer
Project Manager ScheldeLand Industriebouwen
Gent, 6 november 2023

36

Netwerk Industriecultuur

Industrieel erfgoed – Mobiel erfgoed

37

Netwerk Industriecultuur

Infrastructuur - Waterstaat

38

Netwerk Industriecultuur

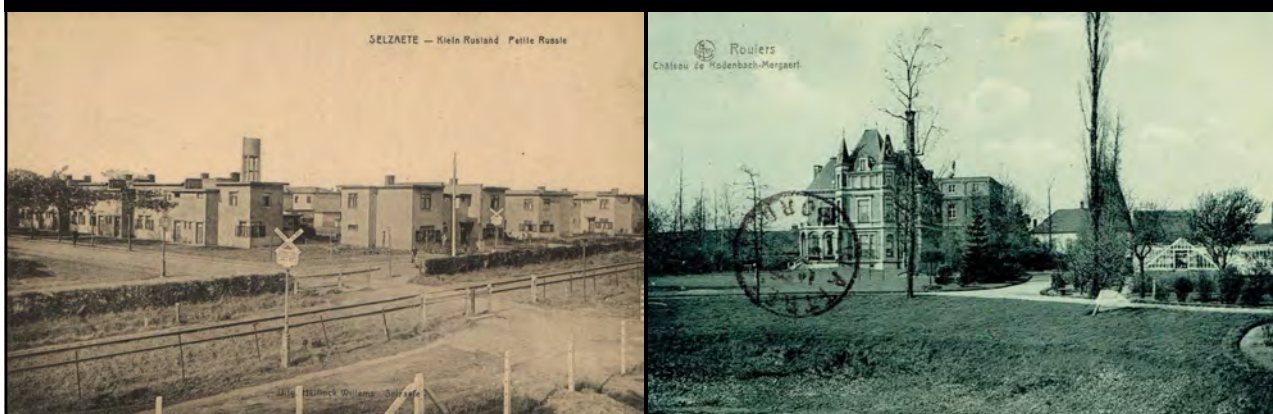
Technisch erfgoed – Sociaal-historisch erfgoed

39

Netwerk Industriecultuur

Stedenbouwkundig en architectonisch erfgoed

40

Erfgoed - Industrie - Innovatie
Ambassadeurs van de Industriecultuur

41

Erfgoed - Industrie - Innovatie
Ambassadeurs van de Industriecultuur

42

Bijeenbrengen

Ankerpunten – Rustpunten - Ambassadeurs

43

Representeren met de Overheid

Provincies – Gemeenten - Waterschappen

44

Overheidsrepresentatie
Comité van Aanbeveling

45

Gangbaar: Ieder Voor Zich
Belangrijk en Eenzaam

46

Samenwerking begint met ontmoeting

47

Grensoverschrijdende samenwerking

B / NL

48

Samenwerking betekent:

Over elkaar spreken – Cross marketing

49

Kwaliteit verenigen

Herkenbaar merk - Website

50

Bezoekers genereren

Regionaal - Internationaal

51

Herhaalbezoekers: kwaliteit is herhaling

Goed = Goed

52

Herhaalbezoekers: diversiteit is herhaling

Goed = Goed

53

Aansluiten bij Europese context

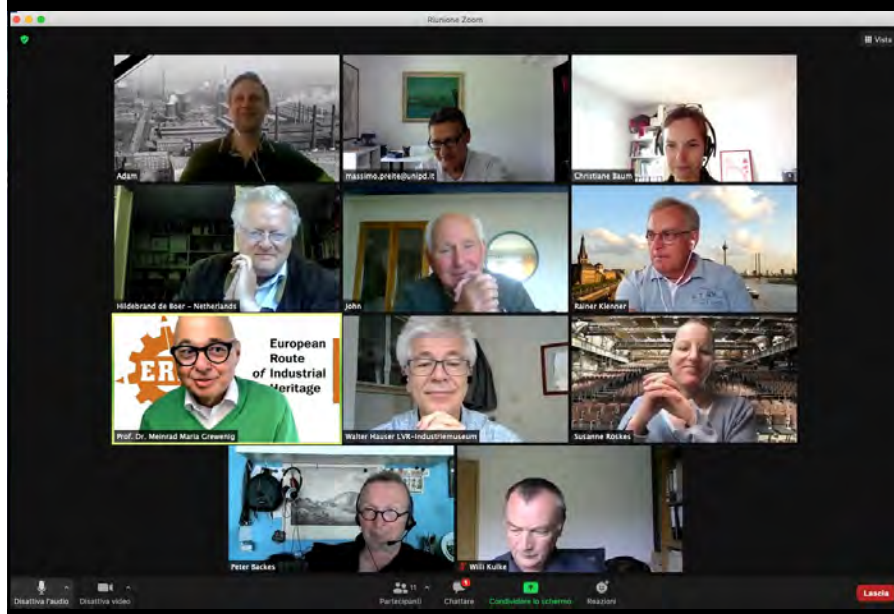
Wij zijn Europa

54

Aansluiten bij Europese context

ERIH = Europa

European
Route
of Industrial
Heritage

55

Europa helpt ScheldeLand als sterk Team

Euregio Scheldemond – Interreg Vlaanderen-Nederland

56

NETWERK
SCHELDELAND INDUSTRIECULTUUR
Samenwerking Zonder Grenzen

drs. Hildebrand de Boer MA
Project Manager ScheldeLand IndustrieCultuur

M: 0031 6 5514 8823
E: hildebranddeboer@hotmail.com

57

Assemblee IndustrieCultuur Scheldeland – 6 november 2023
Industriemuseum – Hilde Langerlaert

58

In vogelvlucht

- 1976, oprichting MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel)
- 1994: katoenspinnerij UCO Desmet-Guequier
- 1999: landelijk erkend museum
- 2018: vernieuwingsoperatie, °Industriemuseum

59

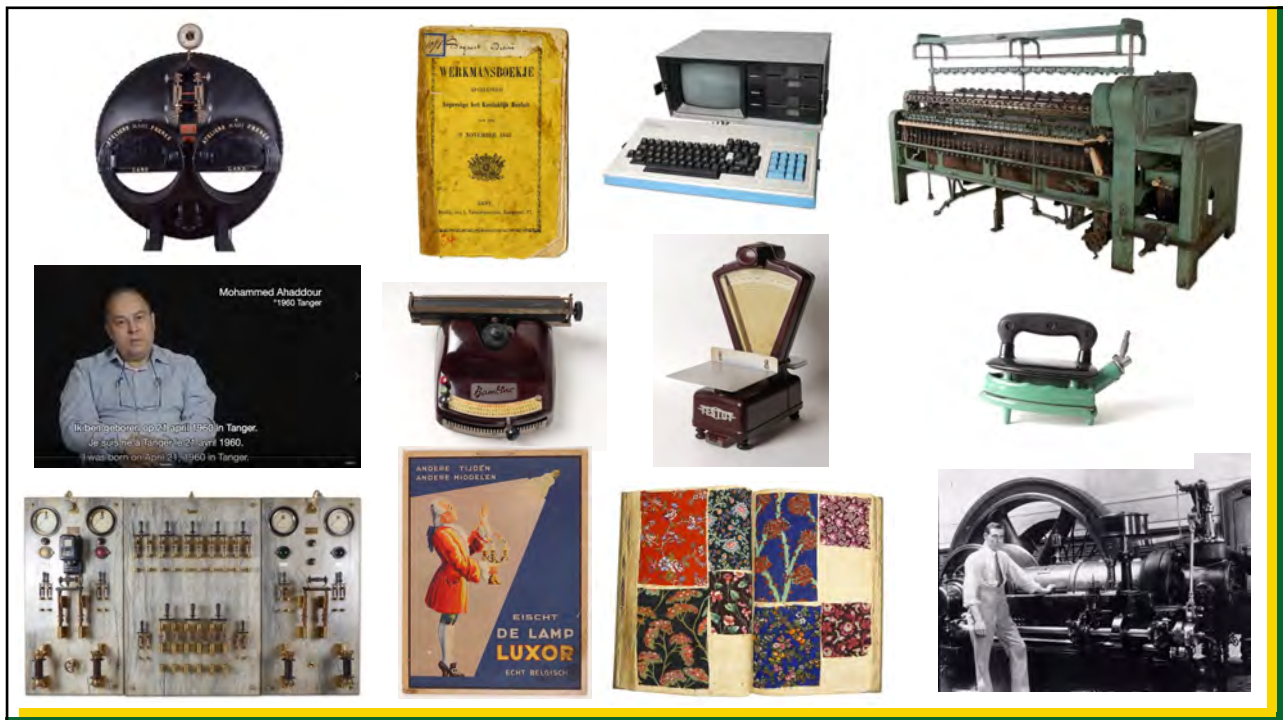
Collectie

- 1976-1992: focus textiel
- Jaren 1990-2000: verbreding // tentoonstellingsbeleid
- Collectieplan 2014-2018: verscherpen collectieprofiel, herbestemming deelcollecties

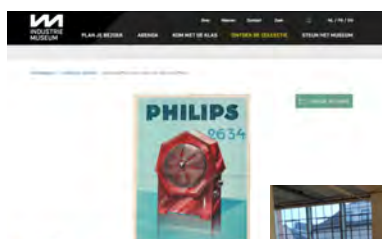

60

61

Digitale strategie

- 2016: visietraject digitale strategie ism iStoire
- Doel: systemen, kennis en digitale bronnen open en vrij beschikbaar
- Wiki-café's (schrijfsessies), Wikidata

62

Ontmoetingsdagen

- Participatief verzamelen
- 'Citizen science': kennisdeling en onderzoek
- Community building, vrijwilligerswerking

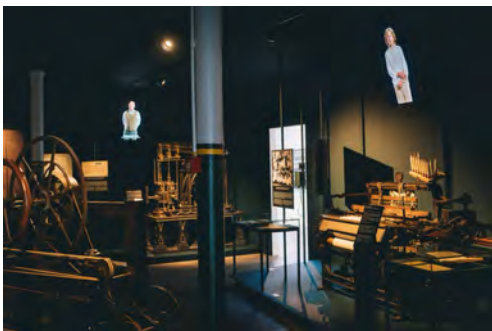
Katoenspinnerij als 'lieu de mémoire'

INDUSTRIE
MUSEUM

65

Over mensen en machines

- Meerstemmig verhaal van 3 eeuwen industriële geschiedenis
- Topstukken Mule Jenny (°1810) en Twijnmolen (°1789)
- Lokale identiteit vs. universele verhaal, wereldgeschiedenis
- Meertalige expo's

INDUSTRIE
MUSEUM

66

67

68

Drukkerijafdeling (°2019)

Drie eeuwen grafische industrie

INDUSTRIE
MUSEUM

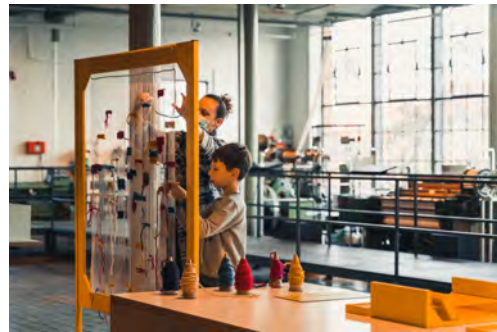
69

70

Textielafdeling (°2020)

100 % Textiel

INDUSTRIE
MUSEUM

71

Museum als maakplek

- Bezoeker als maker
- Immaterieel erfgoed: overdracht en herlancering van technieken & vakmanschap
- Kunstenaars in residentie (AIR's)
- Kennisdeling, experiment, samenwerking met bedrijven en creatieve industrie

INDUSTRIE
MUSEUM

72

Janne Gistelinck en Thomas Renwart, 2021

Kate Copeland, 2022

73

Onderzoek

- Collectieonderzoek
- Historisch onderzoek
- Mondelinge geschiedenis
- Samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten
- Interdisciplinair

74

75

Tijdelijke tentoonstellingen

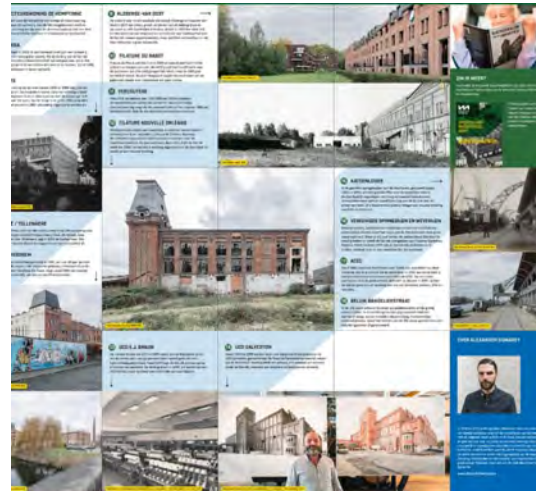
- Publiek verbreden, partnerschappen opzetten
- Hiaten in onderzoek/collectie
- Actuele thema's

IM INDUSTRIE
MUSEUM

76

Extra muros: fiets- en wandelroutes

- Sporen van industrieel Gent (2015)
- Kathedralen van de industrie (2021) (Erfgoedapp)
- Typowalk (2022)
- Oude dokken en havendokken (2023)
- Partner: Visit Gent

INDUSTRIE MUSEUM

77

Wandeltour 'Van stoom tot street art' (2022)

- Wandelroute langs nutskastjes
- Museumcollectie (verlichting, elektriciteit,..) als inspiratie voor kunstenaars
- Partners: kunstenaars, Cultuur Gent

INDUSTRIE MUSEUM

78

Tondeliersite (2021)

- Renovatie gashouders en stadsvernieuwing
- Infopanelen en viewers
- QR-codes → animaties en info op website
- Erfgoedapp

Internationale netwerken

ERIH-conferentie in Gent, 2021

- ERIH ankerpunt, deelname aan congressen, in 2021 host
- AEPM: Association of European Printing Museums
- Big Stuff, ANIH, TICCIH,...
- Studiebezoeken (Chemnitz, Bristol,...)
- Samenwerkingen en bruiklenen voor onderzoek, expo's, expertise collectie en werkende machines

81

Kennisdeling en samenwerking

- Studiebezoeken (Chemnitz, Bristol,...)
- Samenwerkingen en bruiklenen voor onderzoek, expo's,
- Expertise 'dynamisch behoud' collectie en werkende machines

82

Toekomst?

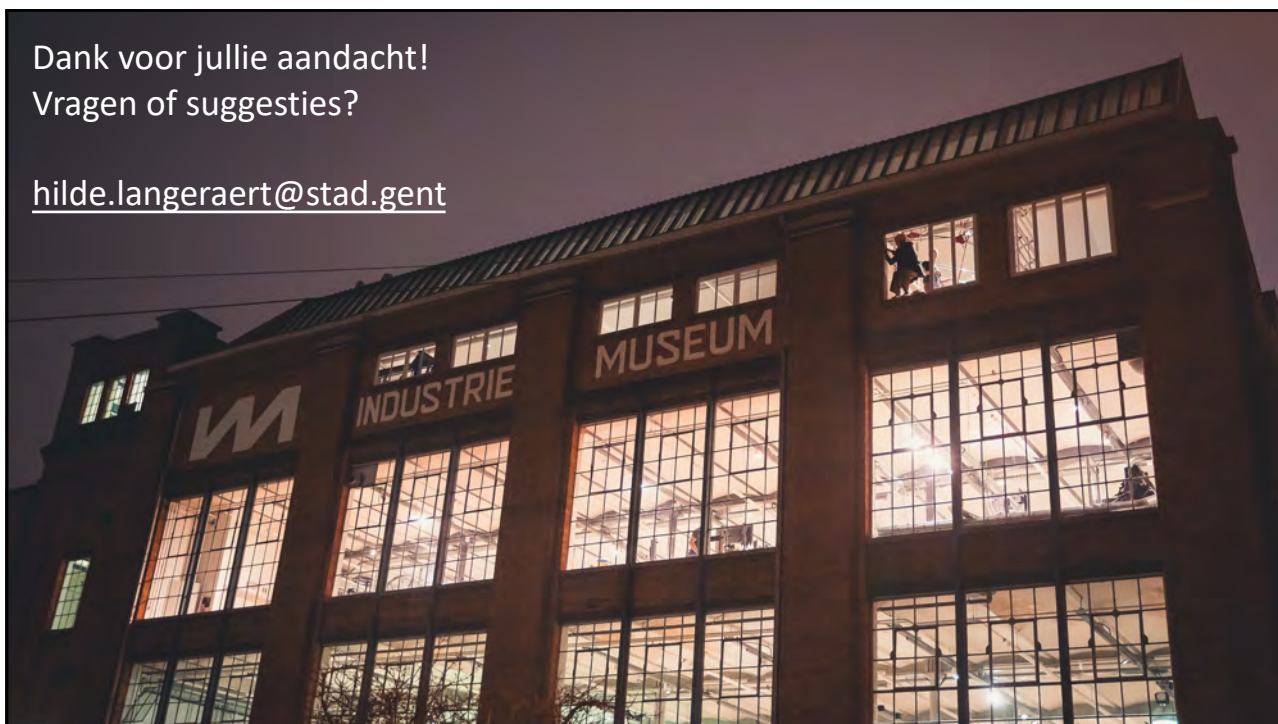
M INDUSTRIE
MUSEUM

- Beleidsplan 2024-2028
- 2026: Industriemuseum 50 jaar 🎈
- 2027: 200 jaar kanaal Gent-Terneuzen: expo en onderzoek havengeschiedenis en –erfgoed

83

Dank voor jullie aandacht!
Vragen of suggesties?

hilde.langerart@stad.gent

84